

MONCADAPÈDIA
arxiu de memòria popular

Fitxa per la Moncadapèdia / Arxiu de memòria popular

Noms/Cognoms	Vicent Marqués; Juan Miguel Martí Balaguer 'Juanito'; José Antonio Alfonso Palanca, 'Alfonso II'; i Salvador 'Voro' Simó.
Títol	Una conversa a Moncada sobre la pilota valenciana
Categories	Pilota valenciana, esport, tradicions, etnologia
Data i lloc de l'entrevista	Dijous 18 de juny de 2020, al 'Musical'
Equip entrevistador	Etnograma (Laura Yustas, Nelo Vilar)
Enllaç	https://youtu.be/Ob6NErIbZ88
Extracte	https://youtu.be/eFizVNQMpgQ

Vam tindre el privilegi de gravar una entrevista coral a dos antics professionals de la pilota: Juanito i Alfonso II, i al president i al secretari del Club de Pilota de Montcada, Voro Simó i Vicent Marqués respectivament. El format que vam proposar va ser el de la conversa, en el marc incomparable del Musical, una proposta a la que van respondre amb molta generositat.

El que es pot veure ací és una exhibició d'estima al nostre joc autòcton, de coneixements, de franquesa, d'humor i d'anècdotes que descriuen perfectament com era el món tradicional i popular de la pilota: el joc al carrer i al trinquet, a Moncada i a la resta del nostre territori: la "prohibició de blasfemar", les apostes que possibilitaven el joc professional, l'artesania de la pilota o fins i tot el dòping, entre moltes altres qüestions. Per a nosaltres el resultat és una joia, tant per a Moncada i per a qualsevol aficionat a la pilota, i només podem estar agraïts als nostres entrevistats.

Entenem esta entrevista com un reconeixement als nostres jugadors i a la tradició moltes voltes centenària de la pilota als nostres carrers. Va de bo!

Sinopsi: Entrevista sobre la pilota valenciana als antics jugadors professionals de Moncada, Juanito i Alfonso II, a Voro Simó, president del Club de Pilota de Moncada i Vicent Marqués, secretari de l'entitat. Un relat coral sobre el passat i el present del nostre joc autòcton, contat amb passió pel joc i molt de sentit de l'humor.

Resum / Transcripció:

<https://www.moncada.es/va/page/conversa-sobre-pilota-moncada-vicent-juanito-alfonso-ii-voro> 1

Voro-. El xato ixe, no?

Alfonso (fill, 'Alfonso II')-. Perolet? Perolero.

Vicent-. I antes ja marxava el fuster del carrer Major.

Voro-. I Don Vicente Palau.

Vicent-. Vicent Palau tamé, però antes... el que tenia la fusteria més allà de Montagut, a on tenia els taulellets Montagut... Marco! De Marco tu te'n recordes [a Juanito]? El tio Marco. Marxava el abuelo Marco.

Juanito-. Ixe no l'he conegut jo.

Alfonso-. Jo al Perolero sí.

Vicent-. Jo és que com sóc del poble... Jo és que te puc dir que dels anys cinquanta... quatre, quan jo tenia 8 ó 9 anys el tio Marco ja... era un home que era del Levante, que tenia allí uns pòsters en la fusteria del carrer Major d'Alfara, del Levante a muerte, granotero. I marxava ell les partides.

Voro-. Juan, tu que eres més antic en estes... El tema és que ací s'havia parlat del tio Mora, Don Vicent Mora, el major, però a la par estava tamé el senyor... el tio Ricardo d'ací de Moncà.

Juanito-. Ricardo és el que venia les Fantes i tot això.

Voro-. Però com a professional era tant com l'altre casi.

Juanito-. No l'he conegut.

Voro-. No el conegueres.

Alfonso-. Jo l'he sentit nombrar a mon pare.

Juanito-. Sí, si s'ha sentit nombrar molt...

Alfonso-. Diu que tenia... pilota.

Voro-. ...que dels dos mitgers que hi havien en la élite entonces d'ací de Moncà estava el senyor Mora i el tio Ricardo.

Juanito-. Era una mula, quan feia aixina... en el carrer la tirava fora però fàcil.

Voro-. Tenia una això que dia molt fàcil, quan juava a la pilota i [fa gest de llançar per damunt d'alguna cosa] i anava alta: "agarreu-la, agarreu-la, agarreu-la, agarreu-la! -açò ho deia ell- agarreu-la, agarreu-la, agarreu-la, agarreu-la!" Perquè sabia que...

Vicent-. Que passava la parà [risses].

Voro-. Tingué el problema ixe de que [inintel·ligible].

Alfonso-. Però de professional no sé si ha juat.

Voro-. Home que no. Contra Juan i contra... El tema que tinguí és que tingué un deslíz en un arreglo de partida i li llevaren el guant. "Llevar el guant" era, diguem, castigar-lo. No li donaren partides al trinquet, en una temporà. I ja s'acabà el tio Ricardo, però era dels jugadors... dels mitgers que hi havia entonces en aquella època... el millors que hi havia.

Alfonso-. Bon mitger.

Voro-. Ell i el senyor Mora, el tio Vicent, que va ser el propietari del trinquet de Moncà. Entereu-se bé de l'any que se va traspasar. És que no me'n recorde jo. Sí que estava, era l'alcalde Simón, i és el que vos podrà dir... Ahí tindreu les fetxes, l'any més o menos que...

(...)

Voro-. Pues ixa és la història, a raiz d'ahí el trinquet ja se va utilitzar pa fer el col·lege, el antic col·lege José Maria Oltra. Antes feren eventos. Feren eventos.

(...)

Alfonso-. Que de hecho ahí, en lo que era el trinquet de Moncà està la muralla i està la tela encara.

Voro-. Només entrar a on estan els col·legis la paret lateral de la esquerra és la que era la muralla, digam, i baix està colgà l'escala, colgà allà en el pati. Ho van rellenar perquè era ben fondo.

Vicent-. S'entrava per la escaleta pac abaix.

Alfonso-. Li diguérem a l'alcaldessa que fera ahí un minitrinquet, te'n recordes? I no volgué. "Si teniu el d'allà de dalt". Però allà dalt no... el trinquet té que estar dins del poble, que els xiquets diguen "mamà, papà, me'n vaig ahí..." Jo era un crio i me n'anava al camp de fútbol.

Vicent-. Dos minuts.

Alfonso-. "Me'n vaig al camp de futbol a vore juar -o vore entrenar-". I d'ahí isqueren molts crios, pues la pilota és lo mateix. Però no volgué.

Voro-. És un deport que ha estat poc... Bueno, si sents als polítics se'ls ompli la boca quan diuen "el nostre esport", se'ls ompli la boca diguent-ho, però la realitat té molt poc apoyo.

Alfonso-. La pilota... només li faltava açò a la pilota ara.

Sí que volíem, ja que esteu ací, que vos presentàreu els quatre, que digau quina relació teniu, si vos pareix.

Alfonso-. En el món de la pilota han sigut tots molt companyeros...

Vicent-. Les dones molt honraes... I de paraules normaletes [risses].

Alfonso-. Posava "se prohibe blasfemar", mon pare se coneix que no el veia, ixe cartell no el veia [risses].

Juanito-. Ni ton pare ni ningú.

Alfonso-. No cagava hòsties, mon pare...

Voro-. Encara hi havia algú que el superava a muntó.

Alfonso-. Qui?

Bueno comencem, comença tu si vols [a Vicent], quina relació tens en la pilota.

Vicent-. Jo sóc Vicent Marqués.

Voro-. Ixe que juava allí en Bètera a muntó.

Juanito-. José Luis? Grandot? De Bétera? Alberto.

Voro-. Uno grossot. Era uno que només que feia que cagar-se en tot los sants que hi havien que cagar-se, i...

Juanito-. Era de Bétera? Grandot? **[5 min.]**

Voro-. Ara no me'n recorde.

Juanito-. Vaig a dir de Bétera: José Luis, el Tito, Griles, Alberto, el Chai que feria...

Voro-. Era de la talla de José Luis i paregut a...

Juanito-. El Carro. El Carro. Però ixé no és de Bétera.

Voro-. El Carro, Arturo.

Juanito-. Arturo, però ixé és de Massamagrell.

Voro-. Ixe quan anava als trinquets veia el cartell de blasfemar...

Vicent-. El "prohibido" el llevava, tot blasfemar.

Voro-. Tots els sants que n'hi han en la lletania i tots els d'això...

Vicent-. Tots anaven per l'aire.

Voro-. Bueno, Vicent.

Vicent-. Bé, Vicent Marqués, sóc actualment el secretari del Club de Pilota de Moncada, aficionat des de molt menut, primer als carrers d'Alfara -el poble on vaig nàixer-, mon pare des de molt xicotet me portava a vore les partides de llargues al trinet de Moncà. Alguna vegà a Pelayo havia anat. I nada, actualment estem intentant portar endavant tant el Club com l'Escola de Pilota i res, molt content ací d'estar amb persones a les que conec a muntó. Juanito de molts anys, Alfonso tamé i al presi que ací estem tots per ell un poc.

Juanito-. Pues jo sóc Juan Miguel Martí Balaguer, actualment "Juanito", ex-pelotari. En fi, que poc te vaig a dir més ja perquè la vida m'ha tratat un poquet mal [risses]. He tingut algunes cosetes, un ictus que me deixà mig... en fi, pa no practicar res, ni más ni menos.

Has sigut professional molts anys.

Juanito-. Professional 19 anys. He juat contra tots, igual tenia que fora [Genovés](#) que [Eusebio](#)... contra tots. He sigut, ja des de... jo naixí en la Pobla de Vallbona, mon tio era Canya, entonces tenia el trinet, jo anava allí i als 13 anys em vaig vindre a viure a Moncà i entonces ja baixí... de una masia baixí ací a Moncà i allí me presentaren al senyor Cachap, que és Manolo, i digué pues que vinga ací, i me baixaren al trinet i allí me vaig fer. A pesar de que de professional vaig eixir pràcticament de Bétera, llevaren el trinet i ja mos tinguérem que anar a Bétera a juar. I allí vaig eixir en companyia de un tal... com li dien?, Jesús. "Jesús i Ribes i Juanito i García", eixa partida va ser... molt molt molt repetida. Érem els dos novatos, claro. I açò és tot.

Voro-. Contra [inintel·ligible] a muntó de partides allí en...

Juanito-. Estic diguent quan vaig eixir, que jo en l'any 69 és quan vaig mamprendre, que jo l'any 68 estiguí en la mili i allí pues alguna vez me podia escapar... Pagava les guàrdies, tamé

<https://www.moncada.es/va/page/conversa-sobre-pilota-moncada-vicent-juanito-alfonso-ii-voro>

ho he de dir [risses]. Sí, sí, eren dos catalans que aquells se quedaven fent la guàrdia i jo me n'anava a juar. Fèiem les trampes que podíem pa poder eixir.

Voro-. La carrera entonces...

Juanito-. I ahí és quan escomencí, acabí la mili i estiguí cinc anys treballant d'obrer, treballant i juant, però tinguí que deixar-me l'obra pa poder...

Alfonso-. Com mon pare, igual. Mon pare igual.

Juanito-. Tens que estar en una cosa o en l'atra. No pots estar en dos coses. I ahí és on escomencí.

Alfonso-. Amb molt pare sí que has juat moltes partides.

Juanito-. Amb ton pare sí.

Alfonso-. Era jo un crio i anava. "Juanito i Alfoso" i jo un crio.

Juanito-. Jo tinc moltes anècdotes del pare d'este, moltes.

Alfonso-. Bueno!

Juanito-. Si te les juntàrem totes.

Alfonso-. Mon pare és que era, bueno...

Juanito-. Era molt catxondo. Tenia moltes, moltes coses. Llopis i ell eren...

Alfonso-. Ai, Llopis.

Vicent-. Molt bon caràcter. Ton pare molt bon caràcter.

Alfonso-. Bueno, però juant a pilota...

Vicent-. Juant a pilota era... [risses]

Alfonso-. Mare! Açò era ja...! Pues no ha tingut que cosir-li camisetes ma mare! Les esgarrava. I ma mare [fa gest de cosir] a cosir-les.

Vicent-. Les feien fluixes les camisetes.

Alfonso-. Mare meua, era una cosa...

A tu te ve de família, Alfonso.

Alfonso-. Sí, me ve de família, claro. Total, que jo comencí a juar tamé a pilota, lo que passa és que als quatre o cinc anys juant a pilota me vingué una lesió en l'esquena i m'ho vaig tindre que deixar. I entonces...

Tu vas ser professional tamé.

Alfonso-. Sí, cinc anys professional vaig ser, però ja... M'ho vaig tindre que deixar i me fiquí a treballar i ja ni d'aficionat ni de res **[10 min.]**. I quan alcomençà mon fill a juar pues ja m'enganxí un poquet tamé a l'ambient, però ja s'ho ha deixat i tamé m'he quedat ja sense... sense ganes de...

Alfonso-. Me'n recorde d'una anècdota de mon pare que estava juant en un trinquet i "me cague en l'òstia! Me cague en no sé qué" i una dona allí dalt: "Senyor, que no veu que no se <https://www.moncada.es/va/page/conversa-sobre-pilota-moncada-vicent-juanito-alfonso-ii-voro>

pot blasfemar!"; i diu "la pilota feu parlar al mut, senyora! La pilota feu parlar al mut" [risses]. Aixina ne tenia... mare meua. Li deien "boca negra" de veres. Boca negra. Tenia un caràcter... però bueno.

Voro, dis-mos tu qui eres i quina relació tens amb este món.

Voro-. En el món de la pilota... resulta que en l'any 1986 vàrem crear el Club d'ací de Moncà intentant reactivar l'activitat de la pilota i des d'entonces estic com a president del Club. Estic desitjant que isca un voluntari que diga "lo agarre jo", però no tinc la sort ixa. De totes formes la meua il·lusió era reactivar la pilota ací en Moncà i ho hem intentat pues vàries vegades i ahí n'estem. He tingut la sort, des de que escomençarem a crear la primera Escola, ajudant com a monitor Juanito, en la primera fase de la Escola de Pilota. D'ahí isqueren alguns bons aficionats com és el cas de Salva i de Javi el Correo. Bueno, en la primera escola teníem vora trenta i pico xiquets en aquella època. Después tingué un abaixó d'activitat i reactivàrem una altra vegà l'escola i com a monitor tenia -en companyia meua- ací a Pepe Alfonso. D'ahí tamé tinguérem prou activitat amb els xiquets i tal i han eixit alguns xiquets que arriben casi a ser professionals, però no hem arribat encara a tal. I ara en la segon fase, en l'última fase de la reactivació de la Pilota, de que ja fem l'activitat en la Ciutat de la Pilota, que gràcies a... digam a... no sé com dir-ho.

Vicent-. Les bones relacions.

Voro-. Les relacions que tenim amb la Generalitat gràcies a Vicent que és el secretari del Club en esta fase, pues tenim l'activitat de la escola en la Ciutat de la Pilota. I a raiz d'ahí pues ara tenim com a monitora de la escola a Amparo Martí, que era una de les xiquetes que isqueren en la segon fase que acabe de comentar.

Alfonso-. Que és germana de Julián i José Ramón que juen.

Voro-. Exactament. I a raiz d'ahí pues estem esperant a que mos donen la llicència d'activitat per a poder fer algunes coses més i si alguna vegà l'ajuntament de Moncà vulguera fer-nos algo pal poble de la ciutat, pues estaria bé que agarraren la petició, perquè allò que tenim allí dalt és una maravilla si estiguera acabat, però no és de mosatros, és de la Diputació. I ací mos agradaria tindre algunes coses que foren del municipi de Moncada, de l'ajuntament de Moncà, municipals. Per exemple un frontó siquiera, o un carrer artificial o una cosa d'estes. Però estem en l'esperança de que algun dia algú agarre la idea i la porte a bon fi. I la il·lusió que tinc, pues que Moncà tinga un Club i que tinga activitat de pilota i que és l'afició que hem tingut hasta ara. Moltes gràcies a la gent que tinc alrededor ara, que és Vicent i el secretari que és Josep Ferrer, pues gràcies a estos dos xics i alguna vegà tire una maneta jo, però normalment l'activitat la porten ells. Tinc il·lusió de que algun dia Vicent diga, vaig a agarrar-ho jo, i me quede jo en casa ja [risses].

Vicent-. Bueno Voro no ho ha dit, estava comentant el tema de la escola i la escola està molt bé perquè encara que costa reiniciar altra vegà després d'això, però els xiquets que vénen normalment se queden i tamé hem tingut la sort de que des de que vàrem començar en 2016 l'activitat tots els anys que hem participat en *escala i corda* hem arribat a alguna final. El primer any inclús arribàrem a la final de primera amb Martí que mos va tirar una manera, amb Julián i després ja jugadors del poble que tamé feien... [15 min.] bueno, Martí tamé és del poble, però estava Juanjo 'el de Borbotó', Martí, Salva i Josep Ferrer que tamé el fill tamé va ajudar. Vàrem perdre la final perquè juàem contra uno dels millors equips d'escoles que són els de la Baronia, que de la Baronia estava Jesús i tots estos que estan ja casi juant de

professionals, però després tots els anys o bé al d'estiu o bé al d'*escala i corda* de la Federació hem arribat a alguna final: en primera, en segon, en tercera... I la veritat és que sempre pucs això dóna una miqueta d'il·lusió, però lo que passa és això, que mantindre és complicat i sobretot perquè els desplaçaments a la Ciutat de la Pilota són difícils. Lo que dia Voro: tindre un trinquet, i lo que han comentat antes Alfonso i Juan... Tindre un trinquet o tindre una cosa dins del poble no és lo mateix de dir "ie, me'n vaig ahí que...", ta mare no n'hi ha cap problema. Si tens que pujar dalt és cotxe, és tal... però és lo que n'hi ha.

Voro-. Si en comptes de Pilota valenciana fóra fútbol, pucs els pares no tendrien inconvenients en portar els xiquets a on siga, però...

Alfonso-. De hecho en Montserrat, Godelleta i tot això com el trinquet o el carrer estava dins del poble imagina si han eixit jugadors ahí. A tope. Perquè això estava ple de xiquets sempre juant. Per què?, pucs perquè estava dins del poble. Però això ho hem dit moltes vegades, te'n recordes [a Voro]? I no mos han fet cas mai o sea que.

Antigament, per als que ho ignorem, a on se juava ací? Se juava al trinquet, però se juava als carrers tamé.

Voro-. Als carrers de casi tot el poble se feien partides de pilota.

Quasi tot el poble, no eren un carrer o dos.

Voro-. Havien uns carrers senyalats més que... que eren el carrer Colon.

Vicent-. Allí, no? En el carrer Cervantes jo he vist juar a *llargues*, en el barrio.

Alfonso-. Bueno sí, dalt. Mon pare en el carrer Badia.

Vicent-. Jo me'n recorde en el cantó dels quatre cantons que fa... On ficaren festa en la [inintel·libe].

Alfonso-. La foto que t'he ensenyat antes, ixa era ahí.

Vicent-. Jo ahí he vist juar a...

Voro-. Açò se remonta... molta antiguitat, antes de que tinguérem el trinquet ací de Moncà.

Vicent-. I després allí en el ravalet jo vos he vist juar tamé a...

Voro-. Açò ja va ser després de que no estiguera, de que el trinquet ja no funcionara. Ja s'havia venut a l'Ajuntament.

Vicent-. Jo recorde juar allí al carrer...

Voro-. Entonces el Club, quan s'inicià el Club de Moncà, sí que teníem... l'activitat la fèiem, mamprenguérem en el carrer Sant Roc, després estiguérem pel carrer Algemesí, després estiguérem ací en el carrer Major en el ravalet, i algunes partides que s'han fet en el carrer de Sant Miquel. Bueno, en Sant Miquel no, en el carrer Colon. En acabant les últimes partides que s'han fet ací entre aficionats se feien en el carrer Quart.

Vicent-. El carrer de Quart.

Alfonso-. El carrer Algemesí és ixe ací estretet que dóna al Mercat?

Vicent-. Sí, el de la farmàcia.

Juanito-. Jo els he vist jugar ahí.

Només per curiositat, però és normal que un trinquet siga particular? Això és perquè se trauen dinés o perquè té molta afició l'home...?

Voro-. Home, en aquella època la pilota sí que guanyaven dinés perquè venien uns postors que rodaven per molt d'això i n'hi havia possibilitat de que les propines i tal... Pues ajudaven molt al trinqueter perquè se feien moltes apostes i als juaors perquè els premiaven en alguna propina de les apostes que feien. Actualment viure de la pilota és molt pesat.

Alfonso-. De hecho antes se vivia de la pilota. Ara no.

Voro-. És molt pesat viure hui de la pilota, per això la gent no acaba de...

Hi ha una empresa, no? Hi ha una empresa ara mateix que està...

Alfonso-. No sé, tu sabràs [a Juan] perquè encara no serà Valnet, no? És Valnet encara?

Juanito-. No se Valnet encara. Crec que era la Fundació o algo aixina.

Vicent-. Bueno, sí, vale, però lo que era la Fundació...

Juanito-. Lo que era Valnet però amb distinto collar.

Vicent-. Sí, però que tenen 10 ó 12 ó 15 màxim jugadors.

Alfonso-. Però per que està José Luis posat, en el moment en què se'n vaja José Luis la pilota jo crec que va al traste.

Voro-. Hi ha un mecenas gran que és José Luis López.

Vicent-. El mecenas és José Luis López, el amo d'Atalaya.

Alfonso-. Jo crec que quan desaparega ixé home... Jo crec que la pilota...

Vicent-. Ixe ha ficat dinés en el Levante, ha ficat dinés en la pilota i el trinquet de Pelayo de València és propietat digam... gràcies a d'ell. Clar, li pagà una fotracà de millons a l'últim amo perquè viu en Santander, era família d'ací de València però per lo que fóra la família se n'anà. Però el amo del trinquet de Pelayo era un això, i el home volia, però clar volia tamé traure la pasta. I ací ningú... Lo que diu Voro, tot el món això **[20 min.]** [fa un gest com de ser aficionat, o defendre la pilota de paraula], però de ficar-los poc [els dinés]. I el Pelayo hui en dia la reforma que ha fet i de tot... José Luis sabrà els dinés que haurà enfonat allí dins. Home, lo que passa que ara entres a Pelayo i antes pareixia una coveta el baret i ara hui en dia pues és un restaurant i bueno, la gent per lo vist diu que dins del circuit de... Quan fan visites guiades per València tamé una de la visita guià és anar a Pelayo i de pas que a lo millor fan una copeta o lo que siga, pues veuen un trinquet i està donant-li una projecció important. Però és complicat.

Juanito-. Però això va dur a Rafa Nadal i tots estos?

Vicent-. Ja, pues és igual com en Massamagrell, perquè la família dels Soros tenen més afició que la mare que va, però... Les últimes vegades que hem anat, que jo aní amb Voro no farà... Antes del confinament, què seriem 40? 40 haurien pagat entrà, o 45?

Voro-. Sí.

Vicent-. A 7 ó 8 ó 10 euros els jubilats... Pues 40 persones tu imagina't.

Alfonso-. I damunt que no s'ha [inintel·ligible].

Voro-. Quan s'acabe esta generació nostra, que som els més majors ara, que no estigam ja d'activitat en la pilota i tal... Ja vorem els aficionats que van al trinquet. Jo pense que pocs.

Vicent-. Entre la gent jove...

Voro-. Que hui està reactivant-se molt per mig de les escoles, però és que més que res tindrà que ser a nivell d'aficionats, de professional dude molt que la gent continue juant a pilota perquè una professió pa viure...

Vicent-. A nivell d'escola s'ha fet a muntó de treball perquè tots els anys com a mínim entre 70 i 100 escoles fan un programa que se diu *Pilota a la escola* i jo com sóc del gremi, bueno era del gremi, estic jubilat. En el col·le, jo treballava en Bétera, treballava en Bétera, per lo menos els últims 10 anys tots els anys ve un professional i fa una xicoteta xarxa informativa i després fan un poquet de pràctica en la escola i els nanos per lo menos s'interessen. I mosatros mateixa, el Club, ací en Moncà oferim a tots els centres de Moncà que vinguen allí d'alt al trinquet o fem una xarrà o juem unes partides de raspall... Intentem crear per lo menos el coneixement de la Pilota, però és lo díem abans, el fútbol se promociona assoles i la Pilota... Has de fer cent vegades més.

Tamé se gasta dinés en els xiquets: en federar-los, en vestir-los...

Vicent-. No, la veritat és que nosaltres en la escola pues els equips, les camisetes... Tamé tenim algun patrocinador hem de dir que tamé mos ajuda, la veritat és que tenim alguna persona ací en el poble que té molt d'interés per la Pilota i els nanos pues porten la seua propaganda inserta en la camiseta i està bé. Però és complicat, és complicat perquè...

Juan, els anys que estaves tu va haver un boom tamé, un poquet, no?

Juanito-. [Afirma] Te vaig a explicar un poquet perquè és el boom. Aquell entonces si uno tenia que juar a algo era al trinquet, que és el únic puesto on se juava a algo. Hui en dia n'hi han... El primer Gol, el segon Gol, a quin hora, a quin minut... I n'hi ha una muntonà pa juar, pa apostar en una muntonà de temps, que això ha trencat la Pilota. En aquell entonces ja te dic que lo únic que estava era lo nostre. Què passa?, entonces n'hi havia tamé molt de, digam, casi estraperlo. Que molta gent treballava molt en negre, i anaven allí i... El abuelo que menos se juava eren 200 pavos. 200 duros en aquell entonces... eren dinés.

Voro-. La aposta era en duros.

Juanito-. En duros: 20 duros, 100 duros... D'ahí pac amunt.

Alfonso-. Molt bones propines.

Juanito-. Entonces n'hi havien molts postors de mucha cantidad. Què passa?, ixos postors donaven propina als jugadors. Els jugadors digam del jornal jo crec que no hagueren viscut, hagueren viscut més... Anaven més per la propina que pel jornal, entonces tenies sempre que anar buscant...

Vicent-. El padrinatge, sí [risses].

Juanito-. Anaves buscant pues trinquets que sabies que n'hi havia sobra, que n'hi havia quantitat de gent.

Vicent-. Però en molts trinquets es juaven unes quantitats enormes.

<https://www.moncada.es/va/page/conversa-sobre-pilota-moncada-vicent-juanito-alfonso-ii-voro>

Juanito-. Sí, però n'hi havien alguns trinquets que a lo millor la gent... "Ui me toca anar allà" i a lo millor te cridava el d'un altre puesto i te feia: "vine. -Pues parla en aquell i jo aniré cap allà".

Alfonso-. Sempre buscaves...

Juanito-. Anar a un puesto que tingueres més propina **[25 min.]**. I el problema de tot açò del trinet és això, que hui en dia vas al trinet i quants se'n juen? Este home que ve en mi a vegades a Massamagrell... Ho veus i dius, però per favor, estan tirant-li a lo millor entra una persona i fica 100 euros a la corda pa que tiren. O està el marxaor i diu: "senyores, va de bo i si no se jua hui un altre dia". Estan juant per no sé lo que pagarà o si vénen de la Fundació o d'a on, no ho sé i no tinc ni idea. Però te vinc a dir que aixina no se pot viure de la Pilota.

Vicent-. I jo recorde quan era menut anar amb mon pare i això als trinquets i parar 5 ó 6 minuts entre pilota i pilota, perquè estaven repartint boletos. Repartint boletos però sense parar i vinga a entrar *travessa* per ací, *travessa* per allà.

Alfonso-. Que si no la piloteta de baqueta, la piloteta de baqueta que buidaven la boleta, la buidaven, ficaven els dinés i després [la llançaven] pac a la galeria.

Vincent-. I després tornaven els 20 duros.

Alfonso-. I després tornaven els dinés pac avall, era molt...

Voro-. El que era propietari del trinet normalment tenia un percentatge de les apostes que feien, el trinetter tenia un percentatge, ara hui dia és...

Alfonso-. Açò ha desaparegut, açò de [llançar] la pilota [amb els dinés]. Ja no existix.

Juanito-. Açò era una cosa... Ara hui dius eh, galan, i guarda-me-los. I ni guardats ni hòsties.

Voro-. Ara el percentatge [inintel·ligible]. Ara ixe percentatge [inintel·ligible].

Juanito-. Diuen "esta i avant -Val, 40, 50, vinga guarda-me-los", si guanya cobra i si perd paga.

Alfonso-. De hecho, lo que ha dit Juanito, que se deixà l'obra, igual que mon pare, passaren a juar a pilota... Mon pare mos ha criat a... Mosatros som quatre germans. Quatre germans en aquella època juant a pilota assoles... És perquè donava de sí, mos ha criat bé. No hem tingut...

Vicent-. Jo recorde una vegà que mos contaves [a Alfonso] l'anècdota aquella que ton pare arribà en un bon fardo i ta mare [risses].

Alfonso-. Diu, "¿has atracat algun banc?".

Vicent-. I sa mare "tu... açò..."

Alfonso-. "Açò d'on ho has tret? Açò d'on ho has tret?". La propina.

Juanito-. Aquella zona era... Bueno, aquella zona, normalment era en tots els puestos.

Alfonso-. És que antes en tots els pobles hi havien trinquets, i ara n'hi han quatre. Ara n'hi han quatre trinquets assoles.

Juanito-. Entonces ja te dic que a lo millor juaves 4 ó 5 ó 6 ó 7 vegades a la setmana. Jo he aplegat a juar-ne crec que va ser 32.

Alfonso-. 22 ne jugà mon pare.

Juanito-. La última vaig jugar en Massamagrell i des d'ahí va ser ja...

Voro-. Ixa partida estiguí jo, Juan. No era dels més afortunats [risses].

Juanito-. [A Voro] Ixa partida estigueres tu? Però a vore, espera, li ho vaig a explicar: guanyares o pergueres?

Voro-. Tu pergueres?

Juanito-. No, guanyares o pergueres?

Voro-. Jo? No me juguí ni un duro ixe dia [risses].

Juanito-. Perquè sàpies ixa partida que t'estic dient jo la vaig guanyar contra el Genovés. Juguí contra Enrique II, juguí en la Pobla dilluns.

Alfonso-. Enrique II, mare meua. Feia el deu de calbot.

Juanito-. El tio Pena vingué a buscar-me, "que demà tens que vindre a Massamagrell. -Xe, si estic rebentat". No sé si era ixe dia, me n'aní a la platja, me crida mon tio que tinc que anar a jugar. "Si jo estic a la platja, estic fet pols, què vols". Tens que vindre [inintel·ligible]. Vaig a la Pobla, jugue ixa partida, per la vesprà me ve el tio Pena, diu, "demà tens que vindre a Massamagrell. -A jugar contra qui? -Contra el Genovés".

Alfonso-. Mare! [risses].

Juanito-. I jo "però tio Pena, que jo estic ja rebentat, porte no sé quantes partides..." A més te vaig a dir una cosa, que no n'havia perdut cap. Açò ho portava tot mon pare. Si perdia la partida i guanyava la postura la ficava com a guanyà [risses]. Lo que vull dir jo, que no n'havia perdut... Portava una temporada que va ser massa. I ixe dies juava el Genovés i el [Xato de Museros](#), Juanito, Natalio i Gómez.

Alfonso-. Vaja partida!

Vicent-. Bon mitger tenies. Bon mitger.

Juanito-. [Afirma] I me'n recorde perquè n'hi hagué una pilota que la jugà el Genovés a bo de braç des del 7, la picà sobre el 1 -a la paret- i el Gómez me diu "rebot!" i conforme entrava jo le tirava ahí i li la fiquí al Xato [se senyala la gola]. I el aplauso va ser des d'ahí hasta que apleguí al final. I ja te dic que ixa partida vaig guanyar i ja vaig parar i el braç ja no...

Alfonso-. El braç ja te diu "no done pa més".

Juanito-. [Inintel·ligible].

Alfonso-. Després quan descansaries dos o tres dies o quatre aniries i a lo millor ni la passaries perquè el braç [fa un gest despenjant el braç], açò li passà a mon pare **[30 min.]**.

Juanito-. Jo tenia una cosa bona i Eusebio se donava conter, jo a lo millor estava mal de la mà i parava una setmana i sense entrenar-me ni res me n'anava a jugar, me'n recorde que aní a Pedreguer i estava Eusebio en la escala, i diu: "vaig a agarrar 1.000 pessetes perquè este, este flare -perquè a mi me deia flare- este flare quan ve a jugar que ha estat mal jua el doble que quan juava".

Alfonso-. Veges a vore.

Juanito-. I era veritat, juava i [inintel·ligible].

Alfonso-. Sí, que te sentava bé parar.

Juanito-. Me sentava de categoria. Diu "jo l'he observat i sempre passa lo mateix, quan para una temporà i jua, ix i s'ho menja tot".

Alfonso-. Pues mon pare jugà la última, jugà 22 partides seguides, la última li cridaren de Sueca, que tenia que anar. "Xe, si porte 21 partides. -No, tens que vindre" i jugà contra Eusebio i diu que feu una gran partida, però després descansà tres o quatre dies i quan tirà...

Juanito-. Ja no podia.

Alfonso-. I quan anà [a llançar] no la passà. Clar, tantes partides seguides i descansar... Después el braç se fa...

Juanito-. Se despenja.

Vicent-. Ja se despenja del tot.

Alfonso-. Hasta que tornà a pegar un poquet... Claro.

Vosaltres que éreu professionals, no sé si entrenàveu a diari conforme fan ara...

Juanito.- Entrenar? No, això no estava, entonces no.

Alfonso II.- No perquè se juven moltes partides.

Vicent.- Juar i descansar, juar i descansar... [risses].

Juanito.- Juar i a la sendemà al tall [risses]. Era aixina, no te donaven temps. Aixina com hui...

Voro.- Físicament sí que estan molt ben preparats els juaors que se dediquen a açò.

Vicent.- Però és que en el món de la pilota en el món de la medicina esportiva jo te puc dir que el primer que alcomençà a fer algo de medicina esportiva és un company meu de Bétera, metge, que li diuen Dasí, José Vicente Dasí, que és el que va fer el primer estudi antropomòrfic, de vore postures, d'esforç, no sé què... per a previndre lesions, i això fa quatre dies, vull dir... I hui en dia pues sí, tots tenen el seu preparaor físic i tal, però antigament tu, ton pare o... [risses].

Alfonso II.- Mon pare anava a treballar pel matí i per la vesprà a juar.

Vicent.- Exacte, i arribaves a casa, un poquet de gel... bueno, gel o...

Juanito.- Gel de què? A dormir i au.

Vicent.- Alguna frega... [risses]

Juanito.- No, no, no, no...

(...)

Voro.- Mosatros sí que vulguérem, a vore si podíem agarrar de quan estaven les activitats tan antigues ací en Moncà, d'aficionats ne quedaran ja molt poquets. Que han estat juant en el trinquet de Moncà. D'ixos en quedaran molt poquets pense, no?

Juanito.- Ui, pues queda el Voro, el Garrofero...tots els demés, Hermano...

Voro.- Entonces ixa gent que són més majors a lo millor mos poden donar més llum de... Jo tenia interès en que vinguera Vicent el Vinagrero... que era molt bon aficionat. Además treballava en la fàbrica de Garín, i tamé seria bo que...

Vosotros teníeu una posició? Juàeu de mitgers sempre, o...

Juanito.- No, ell era mitger i jo resto.

I sempre juàeu al mateix lloc.

Sí, sí...

I juàeu a tot o juàeu a coses concretes? Éreu...

Voro.- Estos eren d'escala i corda.

Alfonso.- Lo que passa que sí, que el mitger podia juar de punter tamé. El resto no, el resto només juava de resto. Però el mitger quan ja se feia un poquet major, que ja... entonces passava a davant de tot. Claro. Tenia més recorrido que el resto.

Voro.- Tamé s'arreglaven partides entonces pues de tres contra dos, per compaginar un poc el nivell de l'equipo contrari.

Alfonso.- Per compensar, claro.

Juanito.- El nivell d'apostes [risses].

Vicent.- Per a que hi haguera més emoció.

Alfonso.- Al millor el que estava considerat més... donava tres o quatre jocs. Claro, pa...

Voro.- Però normalment sempre se feien partides tres pa tres. O dos pa dos.

Alfonso.- El Genovés sempre juava ell i el germà. I contra els tres millors.

Juanito.- Començà amb [intel·ligible] i Garcieta, i después se digué: "pa pagar-li el jornal a estos li el pague al meu germà".

Alfonso.- Al seu germà. Treballava de yesaire, i l'agarrà i li diu: "dixa't això i vine-te'n amb mi". El posà ahí davant i és com si et posares tu **[35 min.]**.

Juanito.- A vore, al Genovés, la norma que hi ha quan naix un xiquet, el tiren contra la paret, si se queda apegat yesaire, si rebota pelotari. Quan jo vaig mamprendre tu no et pots imaginar els que isqueren d'ahí: el Genovés, [Pigat](#), Paquito, [Oltra](#), Joaquín, Parasol...

Voro.- Tant juaors d'escala i corda com de raspall.

Alfonso.- Però bons, professionals de primera, eh?

Juanito.- L'Oltra era el número u de raspall. Número u.

Voro.- Que se passà a escala i corda.

Juanito.- I se passà a escala i corda.

Vicent.- I encà està ferint [risses].

Juanito.- Jo no m'explique com ferix, amb 120 quilos...

Alfonso.- Que algun dia caurà de morros.

Vicent.- Amb 120 quilos [risses].

Alfonso.- Perquè quan fa aixina i li va s'agarrar de l'escala, si no cauria de morros.

Vicent.- El volen encara, el volen. En les partides bones bones encara el volen pa ferir.

Perquè els equips portàveu un feridor a banda, tamé?

Juanito.- No, ixe el ficava el trinqueter. N'hi havia en cada poble: en Bétera estava Xai, en la Pobla estava u que li dien Giroi... En cada poble sempre n'hi ha uno o dos que ferixen.

Ton pare, Alfonso, sí que estava de feridor...

Alfonso.- De feridor en Pelayo. Jo tamé feria. O siga, jo tamé estava de feridor en algunes partides, después juava: feria i em feia arrere. Fer-me arrere vol dir ferir i fer-se arrere, al puesto de mitger. Perquè tamé tenia bona pedra, entonces no me ficaven feridor mai. Además que jo juava més a gust ferint i fent-me arrere. En quant me ficaven un feridor i juava al mig juava la mitat que ferint i fent-me arrere. Mira, t'acostumbres a això, i és de veres, eh?, juava la mitat.

Voro.- Estava més posat en la partida, digam, ferint i fent-se arrere que...

Vicent.- Estava més concentrat.

Voro.- És de veres, eh?

Lo de les apostes era legal, o il·legal, o al·legal...?

Alfonso.- Era en negre [risses].

Voro.- El tema era que abans el anar al trinet era de perduts. Entre la gent del populatxo el que anava al trinet era un perdut. I el tema de apostes és perquè la gent que anava allí es juava els dinés i vivia poc. Molta gent es juava allí els dinés que li feien falta pa menjar. Moltes famílies s'han arruïnat per el tema este de les apostes. Però... la pilota vivia d'això.

Vicent.- Jo lo que passa, no sé si exactament... Clar, estem parlant inclús en època de la dictadura, perquè en la època de la dictadura no sé si el governador civil i tal seria conscient de que se juaria dins del trinet i se juaven dinés, i entonces feien tots la vista grossa del que...

Voro.- Después hi hagué una època en què se va prohibir juar a pilota, juar en els carrers, i se va derogar ixa orde de la prohibició quan estava la Clementina Ródenas [*alcaldessa de València entre 1989 i 1991*]. Ella va derogar el bando ixe que prohibia juar a pilota.

Vicent.- Això va ser l'any 80 i poc...

Voro.- Estant Clementina Ródenas com alcaldessa de València. Va derogar l'orde que hi havia de prohibició de juar a pilota. I era per el tema ixe, perquè se considerava que se blasfemava molt en el trinet... Entonces era la dictadura, i la prohibició era per això. Per primera, perquè el que anava allí a juar-se els dinés era un perdut, i per segon perquè se blasfemava a tope...

Vicent.- Tot per l'aire [risses].

Voro.- I en ixé tema la gent, sobre tot la iglésia i tal pues estava en contra de... Ahí era una de les coses que tenia la pilota valenciana. Que és un esport que és molt bonic, que el que el practica s'enganxa, perquè en sentir-te la pilota en la mà... enganxava, i quan més forta la tire jo aquell patirà més. I si tens possibilitat, quan senties la pilota en la mà, engrandia. Com a deport i com a tal... I és un esport molt complet també.

Alfonso.- El problema de antes lo que passa que quan caïes mal o algo que te s'assentava la pilota pues si estaves dos setmanes parat no guanyaves un duro.

Juanito.- No veies ni u [risses].

Alfonso.- Claro. O caïes mal del braç, perquè mon pare quantes vegades...

Juanito.- Hui en dia s'arreglen les mans d'una manera que crec que no fa falta ni... No pararien, perquè tenen unes manoples que dius, per favor...

Ah, sí? Antes no era aixina?

Juanito.- ...com dominen la pilota? Antigament jo me ficava una planxa, una planxa, i me la tenia que llevar pa juar. Perquè no m'aclaria a juar amb ixa planxa [risses].

Alfonso.- No se domina igual.

Voro.- Tamé depenia de la posició que juaven. Els que juaven de resto normalment portaven la mà molt poquet arreglà, per dominar-la i tal. Però el que juava de mitger normalment la portava molt protegida ja, ixé tenia que posar-se coses en la mà perquè la primera pilotà que soltava el de dalt pues hi ha que aguantar-la i normalment pesava a muntó ixa pilota. Ademés caïa això... que la pilota no tenia el pes que té la de hui, eh?

Alfonso.- Tenia 38 grams, no?

Voro.- Era la pilota més lleugera: 36, 37, 38...

Alfonso.- I ara en té 45.

Juan.- La que més pesava entonces és la de Casinos i pesava 38 grams.

Voro.- Quan mamprengué a eixir el Genovés...

Juan.- Después estava la de Carcaixent que ixa ja era de les més pesades...

Voro.- ... Ixe volia més pes perquè la potència que tenia ell en la pegà, una [inintel·ligible] d'ell...

Alfonso.- La de Carcaixent era molt bona, no s'agarrava mai a la mà.

Voro.- ... Amb una pilota de més pes, el que tenia que recibir-la el feia pols. El feia pols. Entonces a raíz de quan estava el Genovés mamprengué a incrementar el pes de la pilota, i ara ja se jua amb una que té 45 ó 48 grams.

Vicent.- I quan ix, quan tiren la primera pilotà n'hi ha alguns que la fan brunyir, la pilota. I fica-li la mà pa parar-la [risses]!

Voro.- N'hi havien pocs mitgers que no tingueren lesions a conseqüència d'això, per això ara se protegixen molt la mà...

Alfonso.- De hecho hi havia una pilota, que és la pilota de Carcaixent de tota la vida, que ixa no s'agarrava mai a la mà. A mi no se m'ha agarrat mai una pilota de Carcaixent. Sin embargo t'arreglaves la mateixa mà pa juar amb la pilota de Carcaixent i te tocava una, la de València o la de Casinos que diu Juanito i ja te la notaves, ja te la notaves com...

(...)

Hi ha una industrieta de tot açò, de les pilotes...

Voro.- Artesania pura. És manual. Hui en dia encà no se fan pilotes per mig de les màquines. Es fan les pilotes artesanalment. Se van passant els artesans i van passant-s'ho de uns a altres...

Juanito.- Ho han intentat de fer pilotes. [Pepe] Bernet el de Massalfassar ho intentà, en tragué alguna però...

Alfonso.- Ixes te s'agarraven a la mà totes.

Juanito. Antoniet d'Almassora tamé ho intentà i tampoc. I aixina en hi han molts que ho han intentat, però traure ixe toc especial, no.

Voro.- Hi hagué una època que intentaren traure pilotes de plàstic, imitant a la vaqueta, de plàstic.

Vicent.- Això era una volaora.

Voro.- Entonces, no acabà de...

Alfonso.- Ne hi han pa calfar-se, però se gasten pa calfar. Ixes se gasten pa calfar però pa juar no.

Vicent.- Jo recorde tamé quan se juava en Alfara llargues, que alcomençaven tots juant a vaqueta però és que hui en dia val 70 pavos. I com n'enceles set o huit t'eix la partida per més de mil euros.

Voro.- La de Carcaixent hui crec que val 80 euros la pilota. Són caríssimes.

Vicent.- En les festes de Moncà portàvem a cada...

Voro.- Són caríssimes. Però tu imaginat una persona que se fique només a fer pilotes artesanalment com a molt ne fan una... una i mitja, artesanalment. I la pilota ne fan una i la tenen que tindre después en reposo pa que se vaja perdent la humitat i tal. Si la tenen que guardar... Si la trauen enseguida quan la boten i això se deforma. Entonces la tenen que guardar pa que perga la humitat i al millor la tenen que tindre...

Alfonso.- I en el molde.

Voro.- ...un parell de mesos pa que ixca...

Alfonso.- dins del molde pa que ixca redoneta, claro. Lo que no sé és el temps que la tindrà dins del molde.

Voro.- Jo vaig vore tot el procés de fabricació per mig d'un senyor de Massalfassar que ha mort ara fa poc.

Juanito.- El tio Bernet?

Alfonso.- Ah, Bernet? Bernet s'ha mort?

Voro.- Sí, enguany crec que ha segut, mira. I me va ensenyar tot el procés que feia: huit gallons triangulars i anaven unint-los. Se foradava el espessor que tenia la corretja digam; se foradava i anava passant el fill per mig d'això. I m'ensenyà tot el procés menos la tancà. La tancà sí que em va dir: "això no t'ho puc ensenyar" [45 min.].

Vicent.- Clar, perquè ahí estava la clau: tancar el últim galló...

Alfonso.- I que se quede la costura dins.

Voro.- S'embotia el hueco que dixava, s'embotia amb borra i ahí anaven embotint pa ficar-li un poc més de pes o menos, i ahí... Después la tancaven ells, és com si diguérem que anaven estirant hasta que quedava la pilota al mig, ja redona. Entonces anava al molde, pa que no se deformara i tal. Después ja se traïa quan anava perdent la humitat i tal se traïa ja. Al cap d'un parell de mesos d'estar fabricà. Si la traïen antes, que era el cas del senyor Bernet, perquè normalment tamé anava prou... prou tal [curt d'ingressos], i lo que volia era fer pilotes i [vendre-les]. Mos les venia als clubs, mos les venia per tots els trinquets i tal, i normalment se deformaven quasi sempre per el tema ixe de que les traïa molt tendres encara i encà no la botares o juares amb ella un parell de partits i tal... se deformava. I el de Carcaixent sí que traïa una pilota molt redoneta i molt... sempre sempre... el bot no mentia mai. I era una gràcia que tenia ixe senyor...

Alfonso.- I era menudeta, no era molt...

Voro.- ...li dien Álvarez. I l'home este tenia una gràcia especial i les pilotes d'ell són les que més s'han cotitzat sempre.

Vicent.- Posava la "C" sempre.

Alfonso.- Pilotes de Carcaixent en el calaixet no en fallaven mai. Sempre hi havia pilotes de Carcaixent, sempre.

Voro.- Hui hi ha un fabricant tamé, de Riola, que és Carlos, que tamé porta una "C" ...

Vicent.- Exacte, ixa és la que jo dic.

Voro.- ...i és un dels fabricants que més hui... el de Carcaixent i el de Riola són els que més fan. Antes n'hi havia uno en Lliria, n'hi havia un atre en Casinos, n'hi havia un atre en València. Però ixos van perdent...

Juanito.- En Moncofa tamé n'hi havia uno, Miguel.

Voro.- I en Borriol. En Borriol tamé hi havia un home que feia... tu te'n recordes d'aquella que te portí jo... aquella que era... pa l'escola?

Alfonso.- Sí, pa l'escola, trenta-dos grams, això era...

Voro.- Anava lleugera, anava lleugera...

Juanito.- És que el problema de la pilota és que si estan tancades quan passa la corda enseguida amorra. Si estan obertetes quan passa la corda va... va creixent. I a ixes de València li feies aixina, tiraves pac amunt i anaven, encarava, i l'atra a lo millor feia aixina i feia la comba i no aplegava. Eren bones, a Eusebio li agradaven perquè Eusebio feia un dau que ell només volia que quan passara la corda 'borrom!'... amorrara. I si no feia el 15 enseguida la canviava per un atra [risses]. Tenia ixa mania l'home. N'agarrava una i 15. Si no feia el 15, un atra; si no

feia el 15, un atra... I si feia el 15 seguien. Però ell sempre buscava volaores, pa que només passara la corda baixara pac avall.

Alfonso.- Però tu imagina't antes una pilota de pes, de 37 grams, tirar-la dalt com la tiraven, si hagueren agarrat una pilota de 42 grams...

Juanito.- El cabut s'haguera unflat [risses].

Alfonso.- L'hagueren tirat dels trinquets. És de veres, eh? El pes fa molt, perquè quan més pes més l'allargues per dalt.

Juanito.- ...El Ferreret les tirava per dalt del paretó. Per dalt del paretó, eh? I eren pilotes de 35, 36 grams. I aquell se revolcava i enseguida per damunt del paretó [risses].

Voro.- Hui en dia en el carrer, ací en Moncà sí que solen fer una partida i en la modalitat de llargues, que pa mi és la modalitat reina de la pilota valenciana, són les llargues. Després, més senyorial és ja l'escala i corda en el trinquet.

Vicent.- A mosatros és que el raspall mos pillà com a molt...

Voro.- En esta zona d'ací no...

Vicent.- Rafelbunyol! Rafelbunyol és l'únic poble...

Juanito.- Tingué una temporà...

Vicent.- Però tampoc va quallar. Jo en el carrer, al costat de l'església de Rafelbunyol jo he vist partides de raspall allí, però...

Alfonso.- Que de hecho jo he vist juar hasta [Paco] Camarasa [Rafelbunyol, 1967], el juaor del València, juava i juava molt bé al raspall, eh? Juava molt bé al raspall, eh?, amb l'esquerra i la dreta. Camarasa, eh?

Vosatros heu juat al raspall?

No.

L'ambient entre els juaors, pel que veig... no hi havia una rivalitat...

Juanito.- Li tenies mania a u o a atre, però...

Alfonso.- Sempre hi havia algú que et caïa pitjor.

Voro.- Normalment tenien bon ambient. Bon ambient digam perquè hui juaven a favor i demà el tenies de rival.

Juanito.- No tenies més remei perquè te vesties al mateix puesto. No hi havia un quarto pa tu i un quarto pa tu.

Alfonso.- A mi el que pitjor me caïa era Antoniet II [50 min.]. Uno que juava amb mi, que quan juava amb mi sempre li passava algo i quan juava en contra feia una partida del sigle [risses], i al final li agarrí mania que no podia ni tragar-lo.

Juanito.- Com Roqueta i jo. Roqueta acabà dient en la Pobla: "contra este no me fiques, ni a favor ni en contra". I el tio Selfa li va dir: "quines manies, ni a favor ni en contra! En contra, i si pots el mates [risses]. Jo no te ficaré, però jua en contra i si vols el mates" [risses].

Alfonso.- De hecho, Antoniet II quan juava en Pelayo i mon pare era massagiste quan juàvem junts Antoniet i jo se massatjava; quan juàvem en contra no se massarjava, perquè tenia por per si mon pare li apretava el braç i després no la passava, mira si tenia mala idea [risses]. I jo ja el tenia entravessat i mon pare m'ho dia: "este no s'ha massatjat hui perquè jues en contra, i té por de que li aprete...".

Vicent.- Té por de que li aprete pa que no li vaja el braç [risses].

Alfonso.- Veges si... I quan juava amb mi el veïes que... i quan juava en contra pareixia que tenia un milló de pessetes de propina.

Voro.- Ixe xic era genovés, no?

Alfonso.- Era de per allà, sí. Antoniet II, sí. Que era molt juaor. Molt juaor, bon juaoret, curtet però... Curtet vol dir... que no era molt llarg en... Però...

(...)

Alfonso.- Jo tinc moltes anècdotes perquè anava amb mon pare de crio i entones he conegut molts jugadors.

Juanito.- ... Ja no és que fóra aixina, és que quan juava amb mi sempre li feia mal el braç. Antes d'escomençar: "ui, és que me fa mal el braç...". I després juava en contra i ni te cuento [risses]. Ja te dic, un dia en la Pobla, juant, el vaig cascar i entra pac a dins: "amb este no me fiques ni a favor ni en contra" però xillant. Entones estava Selfa en la Pobla i diu: "vale que no el fiques a favor, però jua en contra i mata-lo! [risses] Si pots matar-lo mata-lo". I jo vaig ser el primer que vaig dir: "este a favor? Tira'l fora, fora, fora". Són manies que...

Alfonso.- Tamé me'n recorde jo d'una anècdota que juàrem Juanito i jo en Pelayo, no sé si te'n recordaràs que juàrem tu i jo en Pelayo una partida i mon pare estava de massatgiste. I perguérem, jo no vaig fer molt bona partida. I quan entrà al vestuari: "me cague'n l'hòstia, primer el pare i ara el fill m'ha tocat, me cague'n la mare que ho ha parit!" [risses]. I mon pare mira este [intel·ligent]. Este no se'n recordarà.

Juanito.- Jo no me'n recorde.

Alfonso.- Diu: "primer el pare i ara el fill m'ha tocat, me cague'n la mare que va...".

Voro.- Quan senques això de l'hostia borra-ho, eh? [risses].

Alfonso.- Ell no se'n recorda, però és aixina... Mon pare té moltes anècdotes. Mon pare, mare mea...

Juanito.- Amb ton pare anèrem un dia a Pedreguer a juar, parèrem en Gandia a menjar, a l'Àncora. Una fartà de quilo i mig. I quan ja estàvem farts diu: "no demanarem algo més?", i encara no havia dit "algo més" un plat de sepionet.

Alfonso.- Mare mea! [risses]

Juanito.- Però sense dir-ho! Enseguida anaves i te traïen... "Què mengeu? -Lo de la casa". Això era en Gandia, a Pedreguer anàvem. I anàrem i guanyàrem, menos mal.

Alfonso.- De hecho mon pare quan anàvem a juar jo me'n recorde que parèrem al millor a mitan camí i entràvem a un bar, se feia un cafè i dos optalidons [risses].

Voro.- La medicina... el dòping que tenien entonces era ixe.

Alfonso.- És que antes no se passava dòping en la pilota no n'ha hagut mai. Entonces dos optalidons i un cafè. Tu imagina't, el optalidó això feia...

Vicent.- Pues anaves aixina espitoset [risses].

Voro.- El d'això número u era... el juaor era este que se trencava la camisa... Peris.

Juanito.- Peris. Ixe era optalidons i güisqui [risses].

Alfonso.- Encà n'hi ha un atre que te s'ha olvidat: Suret II.

Juanito.- (...) se'l feia en un trago i el primer quinze el feia dibuixat, però el segon ja no la tocava [risses].

Alfonso.- Me'n recorde mon pare que arribà al trinquet d'Almassora, mon pare, i juava amb Suret II. I el Suret II arribà amb una merla... I ahí en Almassora, te'n recordaràs tu, hi havia un grifo que eixia com el gel. I agarrà i li ficà el cap ahí, pa eixir a juar a pilota, perquè en portava una...! I de hecho guanyaren. Fiu una partida Suret II... Però diu: "si no li fiqué el cap baix de l'aigua gelà no havera eixit" [risses].

Vicent.- No haguera arribat ni a ficar-se la faixa.

Alfonso.- Entonces molts anaven dopats, eh? Els optalidons anaven que volaven.

Voro.- Recorde tamé una partida en Bétera, a on estava tamé present el tio Juan [55 min.]. El tio Juan juava... Juan (Juanito) i Pepet, i en contra tenien a Ricardet i a Peris.

Alfonso.- Mare!

Voro.- I la partida estava arreglà aixina però el senyor Peris, que era un... no sé quin qualificatiu donar-li, diu: "no, no, esta partida no la juem, anem a fer un desafio, i el desafio és que vaig a fer jo sempre el dau; vosatros allà, al resto. Que el dau el faig jo assoles...", i total, que Ricardet se quedà allí com si fóra un... ni juà. I total, que venen les apostes i el desafio i estos enseguida li criden al senyor Mora, a Vicent, que era un xic que li agradava apostar i tal, i Vicent enseguida "pom!" [risses]. Total, que comença la partida, se posa a fer el dau el Peris, sempre fent el dau ell. Va fer dos, tres jocs, quatre, i açò ja s'ha acabat; dixà la partida i... Total, que... Jo li vaig llamar l'atenció a Alberto, que era el que portava el trinquet de Bétera...

Vicent.- Sí, Alberto Yuste.

Voro.- ..."home, però si açò se fa perquè és un desafio, en compte de la partida normal fem un desafio, que sempre dóna més... -Home, pues ja veus tu el resultat que li ha donat, Alberto". Li vaig llamar l'atenció i em va saber mal després dir-li res, però vamos, la partida és que estava arreglà: un resto i un mitger contra un atre resto i un atre mitger. I el que era mitger contrari a este, que era el senyor Peris, aquell... "No, esta partida no la fem, anem a fer un desafio".

Alfonso.- Aquell era molt valent.

Voro.- I total, que tres o quatre jocs va durar la partida, no va durar més. Va vore que no hi havia res que fer, tenia a Juanito i a Pepet...

Alfonso.- De hecho n'hi havien juaors, per exemple mon pare tenia un postor que era el coixo, Santi del quiosco, que ixe quan anavan a juar mon pare passaven per ahí, jo me'n recorde,

passar per ahí, endur-se-lo i a juar dinés sempre a favor. Perquè no quedava bé que portara ell el cotxe i després se juara els dinés en contra [risses]. Perquè clar, després podien parlar. I el coixo se juava antes molts dinés, eh? Sempre l'arreplegava.

Voro.- Era un postor dels forts.

Alfonso.- Sempre l'arreplegava i en el 850 se n'anàvem a juar...

Voro.- Hi havia qui se juava moltíssims dinés.

Vicent.- El Morenete!

Alfonso.- El Morenete, el pare, que tenia la cama tallà i venia, passàvem per ahí mon pare i jo, l'arreplegàvem en el cotxe, mo n'anàvem al trinquet i després allí "pam pam!". Apostava però s'apostava dinés, eh?, no te cregues que ne juava poquets.

Juanito.- Jo me l'emportí a Gandia i venint pac ací diu: "a quina mala hora no me van tallar les dos cames!" [risses].

Alfonso.- El dixàreu net, no?

Juanito.- Jo no, jo no era; ho contava ell. Que ixe s'assentava i se ficava la cama allà dalt [risses]. Tu el veres? Estava assentat i agarrava la cama i se la ficava ahí dalt. Només tenia una cama però...

Vosatros juàveu per les tres províncies...

Juanito.- A on mos buscaven. Mosatros portàvem una agenda anual i li la donaves a un trinquet i el trinquet te ficava les partides que volia. D'ixe passaves a un atre... el que te la demanava li la donaves. Si no te la demanaven, mala marxa. És que te dixaven fora ja. Però si estaves en forma pues te buscaven, te ficaven prou partides...

Vicent.- De fet antes estaves dient que en el Jai Alai de Benidorm tamé havíeu estat, no?

Juanito.- Sí, en el frontó. Allí i en el trinquet.

Alfonso.- Jo allí no he juat, jo he juat en el trinquet de Benidorm.

Juanito.- Jo he juat allí set o huit partides.

Alfonso.- Sí, mon pare ha anat allí a juar.

Juanito.- Per cert, tamé tinc una mitja anècdota: un dia contra Eusebio, jo tenia un postor, lo que estàvem dient: aquell juava sempre amb mi **[60 min.]**.

Alfonso.- Se juava de nit allí, tat?

Juanito.- Sí. Allí anàvem de nit però en estiu. Que pa anar tenies que eixir a les 2 de l'esprà pa aplegar a les 9 de la nit.

Vicent.- A Benidorm! [risses]

Juanito.- Les hores de cotxe que se feien. Jo me n'anava a les 9 del matí, dinava en Ondara, en el bar València, i d'allí me n'anava a Benidorm. I ixe dia juava contra Eusebio i quan acabí la partida un xicon que hi havia allí, que li dien Ribereta, diu: "el Primo no t'ha donat propina?". El Primo és este home que t'he dit jo. Dic: "sí, m'ha donat mil pessetes, que diu que s'ha juat molt poc" [risses]. I quan s'acaba diu: "no, ell és d'Eusebio, que anava en contra". Me donava

mil pessetes pa que no m'enterara que ell era d'Eusebio, i a mi em donava igual [risses]. Però aquell em diu: "no, no, ell anava en contra, que ell és d'Eusebio de tota la vida".

Vicent.- Diu: ho ha perdut tot: la propina... [risses].

Juanito.- No, ell haurà perdut i pa que no m'enterara perquè sempre juava a favor meu, me donà mil pessetes. Diu: "és que m'he juat poc".

Vicent.- Li ho donava a un atre.

Juanito.- Ell clar, si era d'Eusebio ell no podia anar a juar contra Eusebio. Però vam guanyar mosatros, claro.

Alfonso.- Jo me'n recorde que mon pare parava en un restaurant anant pac allà, no sé si era un bar no sé a on...

Juanito.- A Ondara al bar València, paràem...

Alfonso.- ...i el dueño...

Juanito.- Era u grosset?

Alfonso.- Sí. El dueño quan parava mon pare ahí a dinar, quan se n'anava després a juar la partida li donava dinés pa que se'ls juara a favor de...

Juanito.- A on està la plaça de bous d'Ondara, en front hi ha un bar que se diu bar València.

Alfonso.- Sí, és de veres.

Juanito.- Ahí és a on paràvem, entonces teníem amiatat. Jo encara tinc amiatat amb ell, i sempre que anàvem pac allà jo dinava allí.

Voro.- Tu tenies un postor tamé molt bo d'ahí, Castells, no?

Juanito.- Castells. Però ixe era de...

Voro.- D'Onda, no?

Juanito.- De Borriana. Bueno, ell era d'Almassora o per ahí.

Voro.- Que tenia una fàbrica de ceràmica...

Juanito.- Encà la té, encà la té...

Voro.- Era un postor que tenia molta afició a Juan.

Alfonso.- Hi han postors que se decanten per algun juaor i sempre se juen els dinés al mateix.

Juanito.- Aquell sempre me dia lo mateix: "hui carreguem", i jo li feia: "no, per favor, no" [risses], no perquè me sap mal que perguera més... si perc que perga més quantitat. "No, que hui carreguem. -No, tu fes lo que vulgues però...". A mi no m'agradava que se'n passara, igual que atres que dien: "carrega i ompli...".

Alfonso.- Hi han vegaes que anaves a juar una partida i dius: "hui no me trobe jo...". Entonces dies: "no, hui res".

Voro.- Els orientaven als postors, els orientaven. Deperent de l'estat físic de cada u...

Alfonso.- Si havies passat mala nit o algo que havies dormit mal, claró, a l'endemà no era normal que juares... Entonces li dies al postor: "no, hui no apretes, hui fluixet".

Voro.- "Igual puc guanyar però no confie massa amb mi".

Alfonso.- Perquè te sabia mal que se juara...

Juanito.- Jo sempre ho he dit, que no m'ha agradat mai que digueren: "[inintel·ligible]". -Que no, que no...". Tu jua lo que normalment te jues i... Ara, a lo millor va un atre i aquell diu: "agarra!", i fan la cabassà i a lo millor ho pagues tu.

Alfonso.- De hecho la gent sempre ha parlat molt perquè diu: "això és una màfia, la pilota valenciana -per lo que estàvem parlant de com era tot en negre-, això és una màfia, sempre guanya el que més propina té". I no ha sigut aixina mai. Perquè a mi m'han oferit perdre partida per a recuperar dinés que han perdut de un atra partida, i ixé dia no li peguí jo una hòstia perquè mira... [risses] No, perquè jo no sóc aixina. Sin embargo han hagut juaors que han fet coses rares. Però poquets, eh?

Juanito.- A mi tamé m'ho digué u... en un viatge. [Inintel·ligible].

Voro.- Els castigaven, normalment els castigaven, i això era llevar-los el guant.

Vicent.- No, perquè una cosa és que pergues perquè no pots, però entrar en ixé joc de començar a dixer-te perdre jo crec que tampoc és massa... Un atra cosa és que pergues perquè...

Voro.- El mateix trinqueter a vegaes tenia tamé vegaes que als mateixos juaors els dia: "xe, que ahí me deuen dinés i tal..." -els mateixos juaors tamé se juaven dinés a vegaes, hi havia molts que es juaven dinés...

Alfonso.- Es juaven el jornal. El jornal.

Voro.- I entonces la trinqueter sempre li se quedava algun bony damunt si perdia. I el trinqueter al juaor, quan anaven a fer la partida, dia: "xe, hui toca que pergau".

Alfonso.- Perquè tu saps què passa? Que si la gent veu que el juaor, el propi juaor se juava el jornal, entonces donava més confiança al postor. "Este s'ha juat el jornal perquè sap que pot guanyar o que se troba bé pa juar". Entonces, claró, això al postor li donava molta confiança pa juar-se-los, perquè si no...

Juanito.- Això era quan no volien entrar.

Alfonso.- Sí, claró... [65 min.].

Juanito.- A mi en un viatge: "Hui el que perd no cobra". Jo dic: "Vinc de València a Pedreguer i no tinc que cobrar? De què aneu?". "Aja't 200 i tal", bé m'ajue 200, después els passe i au, me'ls lleve de damunt i arreando, que és lo que se feia.

I juàveu partides soltes o juàveu campionats, trofeus...

Juanito.- Campeonats jo només he juat... Bueno, campionats que quedaren segons... jo n'he juat de segon dos, uno en Gat II i uno en Navarro.

Alfonso.- En Bétera sí que se solia fer algo, no? De campionat.

Juanito.- Sí, en Bétera.

Voro-. Però aixina com ara hi han dos campionats que se juen en *escala i corda* o en *raspall* que són ací i que els monta la Federació, patrocinats o bé pel Corte Inglés o per Bancaixa, i entonces sí que se fan ara campionats de prou élite, entonces digam que hui són els que estan funcionant.

Alfonso-. Però abans era tot de llibreta, te donaven les partides...

Vicent-. Teníem les fires.

Alfonso-. Les fires. La Fira de Bétera...

Voro-. Se fan les convencions, les convencions les fa la Federació, entonces fa les competicions de jugadors i tot ha canviat està patrocinat per la Caixa o Más y Más... N'hi han tres o quatre espónsors que se diu.

Vicent-. Ara n'hi ha una empresa que se dedica a seguros que és el Avon que està ficant dinés, sobretot a aficionats. Totes les categories de 1a, 2a, 3a i sol donar a lo millor pues mil i pico de euros al de 1a si guanya, els quatre primers tenen un premi econòmic que bueno, per lo menos pa ajudar als clubs amaters està bé.

Alfonso-. I el món fallero... El món fallero, José Luis el du, si no fóra per José Luis el món fallero estaria... Són aficionats els falleros.

Vicent-. Sí, i han inscrit a muntó de jugadors que estaven fora.

Alfonso-. Dóna la roba, dóna tot.

Voro-. El patrocinador que hui en dia, que fa més campionats de élite és Bancaixa, el que més alto cotiza, tant a nivell d'*escala i corda* com en *raspall*. Caixa Popular tamé està fent algo.

Juanito-. La única forma de que vaja gent té que ser en torneos o lo que siga. Lo demás ja hem dit que n'hi han tantes apostes en este món que la Pilota se està [inintel·ligible].

Voro-. Les partides que té assignades cada trinquet normalment té un dia de la setmana assignat pa juar la partida, digam, del poble digam. Massamagrell té el dimarts, digam la Pobra els dillunsos i els dimecres... Pelayo té dijous i dissabte... Cada trinquet té un dia marcat pa juar la partida.

Vicent-. Vila-real jua en divendres?

Voro-. Crec que els dimecres.

Juanito-. Burriana juaven en dijous, dilluns i dijous. Guadasuar els dimecres.

Voro-. Entonces cada trinquet tenia els seus dies senyalats i els postors que estaven juant-se els dinés hui ací, demà era partida en Massalfassar, pues se n'anaven allà, que después demà era allà, pues se n'anaven allà. O sea que ves el recorrido dels... Això són sempre partides privades que feien els trinqueters, lo atre ja són campionats organitzats per la Federació i patrocinats per espónsors forts.

Alfonso-. Home, Pelayo tenia dilluns, dimecres, dijous, divendres i dissabte. El dimarts era Massamagrell, quan plovia en Massamagrell la passaven a Pelayo. I juaven sempre dos partides en Pelayo.

Juanito-. Sí, en Pelayo dos, dos.

Alfonso-. Hasta dillunsos, dimecres i divendres. Lo més fort era dijous i dissabte.

Juanito-. Dilluns no feien.

Alfonso-. Dilluns jo he juat en Pelayo, eh?

Juanito-. Ah, no me sona...

Voro-. Ara només tenen dijous la partida de segon i dissabte la partida forta. En Pelayo.

Alfonso-. Però eren partides... Partides més de segon.

Voro-. Massamagrell dimarts. Ixe no falla.

Alfonso-. El més fort era dijous i dissabte en Pelayo.

Voro-. Perquè cada trinquet tenia marcat uns dies i ixos són els que feien partides privades [inintel·ligible]. I per supost ara les partides més fortes estan patrocinades per spònsors fonts com és el cas de Bancaixa i són... Les combinacions de jugadors les fa la Federació, o siga que les partides... Ixes partides són atractives perquè han canviat tamé la modalitat de la manera de jugar en *escala i corda*, antes se valien molt de tirar la pilota a la galeria i ara hui en dia han prohibit les galeries i se té que fer el 15 per dins del trinquet **[70 min.]**.

Vicent-. Limita a muntó, se fa més joc.

Voro-. Se fa més joc.

Vicent-. És més pesat.

Voro-. Se fa més joc, passes més vegades la pilota, però és més pesat pals jugadors.

Alfonso-. Que te la passen és millor vint vegades, de l'altra manera te la tiraven d'alt i ja s'acabava el 15.

Voro-. De tota manera és que els jugadors abans tenien molta potència i tiraven una, se quedava en la galeria i era el 15 d'ell.

Alfonso-. Lo que passa Juan és que se jua més juant per dins, però és que quan juaves lluire... Aixina com ara passant-la dins del trinquet aquell no te la pot tirar d'alt, però abans la tenies que amagar molt bé perquè si la donaves bona com ara la donen i no la podies tirar antes, feien aixina te la tiraven dalt i te feien el 15.

Vicent-. Se acabava prompte el joc, anaven apresca.

Alfonso-. Cada moment té la seua...

Juanito-. El Soro sempre ho ha dit, "a mi sempre m'ha agradat que la pilota la tiren dalt".

Alfonso-. Claro, com sempre, com tota la vida.

Juanito-. Intenta tirar dalt, en lugar de tirar a rebot, no la tires a rebot.

Alfonso-. Claro, no la dónes bona.

Juanito-. Però la tira de tal manera dalt i ja t'ha [inintel·ligible]. Tens que buscar la forma de que el contrari no te faça el 15.

Alfonso-. Ara te ve roín, encara que la tires al mig del trinquet aquell no te la pot tirar dalt.

Juanito-. Ara hui li peguen unes bofetades cara a la escala que la pilota ix... Que si l'agarràrem els d'entonces la tirariem tots dalt del trinquet. Ells tamé la tirarien per dalt del trinquet.

Alfonso-. Sí, se fan més jugadors, però antes tamé se feien jugadors perquè la tenies que amagar més perquè no te la tirara el contrari dalt. Claro, això tamé és un...

Juanito-. Les caretes, antigament les caretes i els escalons els fèiem pols. I hui en dia la muralla l'han fet un metro més pac allà, de pegar-li pilotaes [risses]. Van intentar pegar la muralla pa que de la murà vaja al palco, no te cregues que...

Voro-. Li donen menos valor a tirar la pilota dalt de la galeria perquè la potència que tenen hui en dia els professionals normalment... en no res la tenen dalt, ho tenen fàcil. En quan s'enganya l'equipo contrari un poquitiu que salga més clara ja la tenen dalt. Ja s'ha acabat la partida.

Alfonso-. Però és que tamé...

Voro-. S'ha acabat la partida, s'ha acabat el 15.

Alfonso-. Tirar-la dalt no vol dir que faces el 15, que tamé cauen, eh.

Voro-. Algunes vegades.

Alfonso-. A mi hi ha hagut partides que m'han caigut totes [risses]. Lo que jo te diga.

Voro-. Sí... Però...

Alfonso-. Hi havien partides que la tiraves dalt i se quedava de qualsevol manera i n'hi havien partides que... Bueno, Juan ho sap.

Juanito-. [Se'n riu i diu que sí].

Vicent-. En el canto...

Alfonso-. Totes caïen.

Juanito-. Sí, sí, és complicat.

A més de potència imagine que hi ha que tindre tamé picardia per anar amagant-les, no?

Juanito-. Sí, les muralles les fan pols, pels dos costats.

Voro-. Tenen que buscar la manera de fer el 15, ja que no poden tirar-la dalt pues tenen que mirar la manera de traure el 15 juant-la per dins del trinquet. Entonces busquen les muralles, busquen coses. Les baixen al primer escaló pa que estropece en la gent i caiga o... Bueno, coses de... Això ja són astúcies dels professionals.

Vicent-. No, però lo que dia Juan és veritat, jo me'n recorde de antes la careta...

Juanito-. Del resto pac a dalt buscar la careta...

Vicent-. I ja està.

Juanito-. Açò era matemàtic. O cara als escalons i no podies...

Alfonso-. El Xeler aixina enroscava...

Juanito-. Pues el Xeler. Què podies fer, pues el Xeler i els que has nombrat: Machí i tots ixos. Machí encara no la tenia un poquet d'això feia "uooo", hala, pac amunt. En Gandia, que en Gandia telita pa tirar-la dalt. Havia un trinquet en què era més pesat tirar-la dalt que en atres.

Alfonso-. Lo que passa és que en Gandia lo que és la bóveda estava més alta, entonces la podies... N'hi havien trinquets que era més baixeta, com Pelayo. Pelayo té la bóveda molt baixeta i en quant t'encaraves enseguida tocaves tela. Tenies que tirar-la més de força. I en Gandia al estar més alta, te ficaves baix d'ella, feies aixina corries de mà i se n'anava dalt. Anava *bola pomelo* que diu Juan, que era llarg.

Juanito-. Sí, Gandia és dels més llargs que n'hi han.

Alfonso-. Sí, el Zurdo, el trinquet del Zurdo.

Juanito-. Que ja no existeix.

Alfonso-. Que ja no existeix tampoc.

Juanito-. Sí, han venut pa fer finques.

Bueno, pues muchas gracias...

Alfonso.- Ui, ja veus...

Juanito-. No t'hem contat més coses perquè no hem tingut temps, però me'n recorde d'una anècdota d'Alfonso que ixa és espectacular.

A vore, a vore, que açò encara està enxufat.

Juanito-. Encara està enxufat? [risses]. Estava uno que li diuen Linares que era marxador, tenia els dos... En la escala tenia els dos talonaris i tenia unes xapes de ferro damunt del talonari. Entonces n'hi hagué una pilota que caigué per allí i anava el pare d'este [Alfonso] buscant-la. "Que cau per ací!" i aquell "paaam [mou els talonaris perquè no els pegue la pilota]", "que cau per allà!"... "Paam [de nou]!", "que cau pac ací!"... "Pam [de nou]!". Llevant tots els talons...

Alfonso-. Apartant-los pa que no...

Juanito-. A última hora li cau, cau la pilota i diu "és que açò no pot ser, mobles amunt, mobles avall! Açò no pot ser!" [risses]. I aixina en tenim, d'Alfonso en tenim...

Alfonso-. Mon pare ha sigut molt. Tot els trinquets que anava... Era una cosa...

Tamé va jugar molts anys, no?

Alfonso-. Sí. Escomençà un poquet tard.

Juanito-. Sí, ell començà major ja. 26? **[75 min.]**.

Alfonso-. Sí, 26 anys o per ahí. Ell és que treballava d'obrer i entonces feu una reforma justament, feu una reforma en una finca que caïa al trinquet de Pelayo, entonces ell era molt bon aficionat ací d Moncà, i ell s'assomava allí i dia, jo ací tinc que jugar, tinc que jugar. I al final jugà ahí en Pelayo, escomençà a jugar en Pelayo, es deixà l'obra i escomençà a jugar. Però escomençà... Lo que diu Juan, als 26 anys...

Vicent-. Açò sí que és tindre convicció de dir açò és pa mi.

Alfonso-. Sí, sí, sí. Justament la reforma, mirant el trinquet, “jo tinc que juar”, que entones Pelayo era la càtedra ací, com en Gandia era per allà.

Vicent-. Sí, que seria d'ixes partides que se veuen que a on està la ferida està tamé corregut de gent, perquè n'hi han voltes que...

Juanito-. La ferida i hasta el 3, hasta el 2.

Vicent-. Hasta el 2.

Alfonso-. Hasta el 2.

Juanito-. Home, hi havia vegà que...

Alfonso-. Hi havia vegades que quan feries pegava a la gent, tenies que allargar.

Juanito-. Jo quan vaig vore el desafiò de Eusebio i Rovell, allí a Sueca, primer juava el Soro i el Gat, contra Llopis i Machí. [Inintel·ligible] 55 crec que guanyà Llopis, però una partida espectacular i després quan juaren mano a mano l'escala estava plena, no podien ni ferir.

Alfonso-. Les dos escales plenes.

Juanito-. Claro quan la tiraven a la escala Rovell mos agarrava i feia “tac” [fa gest de pegar a la pilota].

Alfonso-. Deixaven només el trosset de la escala...

Juanito-. 60 per 15.

Alfonso-. ...A on botava la pilota i caia dins del blau.

Juanito-. Después anà a Gandia, 60 per 10.

Vicent-. Sí, sí jo és que he vist fotos i he dit, hòstia.

Alfonso-. Moltes partides, jo he anat a moltes partides del Genovés.

Juanito-. I la tercera que tenien que juar-la no sé si en Tavernes, ixa ja no, que ja no se juava. Mano a mano uno i l'atre... El Genovés en parelles i en tríos sí, el Genovés en Eusebio. Però el Rovell mano a mano. Ixe feia un dalt que hi havia que berenar ben berenat pa passar-la [risses]. Feria en la mà, a més juava sense res en les mans, en les mans...

Vicent-. Antonio?

Juanito-. Antonio, Antonio. Escomençava se ficava el guant i después ni guant, quan volia fer [inintel·ligible] se llevava el guant.

Vicent-. Jo d'Antonio tinc la anècdota -que li la vaig contar a d'ell-, vaig tindre la sort de que me'l varen presentar una de les primeres vegades que varen obrir el trinquet d'ací dalt per a juar una final d'individual, me'l varen presentar. I li dic, mire, li vaig a contar una anècdota, jo a vostè el conec des de que era un crio, però vostè a mi, clar, no me té que conèixer ni de collons. Vinguí a juar Alfara a llargues i la farmàcia estava encara en el carrer Doctor Navarro i un home allí, jo estava allí amb mon pare i me fa “xiquet, tu eres del poble?”, i jo dic sí, diga'm vostè. Diu “tu saps a on hi ha una farmàcia?” Dic sí. “Hale, pues vés i compra'm un roll d'esparadrapo”. Aní a la farmàcia i li portí el roll d'esparadrapo pa que Antonio... Se ficà res,

perquè el home... I a més sempre va el tio, pareix que siga un... El veus en huitanta i pico d'anys i pareix un pinzellet encara, sempre va [mudat].

Alfonso-. El que portava molt poquet en les mans era Eusebio. Eusebio quan estava en el resto portava una carta en la mà i si la tenia que juar per davant, en la pilota en marxa, si la tenia que juar per davant se la posava i la juava, si anava a rebot no se la posava i al rebot... Pam. Tu ho sabràs això.

Vicent-. Sense carta.

Alfonso-. Portava la carteta... Claro, la carteta se la posava entre mig, el guant era aixina, el guant el porta ahí, i se la posava entre mig. Quan venia la pilota que venia i tenia pressa se la posava i pum, pac avall... Que venia de rebot, no se la posava. Això Eusebio. Tamé portava la mà molt lleugera.

Voro-. Uno dels que tenia moltes anècdotes de ton pare era el Juliet.

Alfonso-. El Juliet.

Voro-. El Juliet d'Alginet que era... És un home que no era tan potent ni tan això però era dels millors jugadors que n'hi havien i més intel·ligents era Juliet.

Alfonso-. Això era...

Voro-. Això era una màquina. En pilleria, en sabiduria i en tot. I sempre que he tingut una conversació de pilota a nivell de professionals i tal, sempre ha eixit a relluir el cas de Juliet. I n'hi ha una anècdota que mos contava el pare de Alfonso...

Alfonso-. Ja sé quina.

Voro-. Que la feia de dalt i tal i una d'elles se ne puja el pare d'Alfonso, se ne puja dalt de la escala en un bot i li la pesca i li la batí [risses] **[80 min.]**.

Vicent-. Li la amorra.

Voro-. I quan crussaven la... canviaren el 10 al resto, crasant-se per la corda el Juliet li dia a Alfonso "veges si a l'atra el dinar te'l mescles" [risses]. Volia dir que quan baixava [risses] en un bot de la escala... A vore si te'l mesclaràs [risses].

Vicent-. No cal que pugues tan apressa [risses].

Voro-. Li la pescà, el pare d'Alfonso li la pescà... la pilota a Juliet, i aquell quan passà per la cosa... Ademés era un home molt sensat i molt... Tenia moltes anècdotes de Juliet, era un home molt...

Alfonso-. Juliet... Anava amb la maleteta... [risses].

Voro-. Açò sí que era un tio... Una sabiduria de la Pilota. Tratava com un regal la pilota, li dia al contrari -perquè es queixaven "és que m'ha trencat, és que no sé què, tal"- i Juliet dia "la pilota a botat? Sí? Pues se pot juar".

Vicent-. Quan no bota és que...

Voro-. Anara com anara. "Si la pilota ha botat la pots juar". Ixa era una de les anècdotes que tenia amb el Juliet este que era un tio, era una sabiduria. I aquell està en el quadro d'allí de Pelayo...

Vicent-.En Pelayo està com uno dels millors.

Voro-. Genovés, Juliet, està Juan, Nelo Murra...

Alfonso-. I Rovell.

Voro-. I Rovell. Els cinc que veus ahí són tots... I un d'ells és Juliet el d'Alginet.